

## उद्योजकता : बेरोजगारी दूर करण्यासाठी काळाची गरज

प्रा. उदय खंडू टेके and डॉ. सोमनाथ भागा सानप

सहाय्यक प्राध्यापक, वाणिज्य विभाग, एम. एस. जी. महाविद्यालय, मालेगाव कॅम्प

वर्ष २०२४ पर्यंत भारतीय अर्थव्यवस्था पाच ट्रिलियन डॉलर्सची करण्याचे उद्दिष्ट भारताचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदींनी ठेवले आहे ते उद्दिष्ट गाठणे सध्याच्या आर्थिक वाढीचा दर पाहता अवघड दिसत आहे. भारतीय आर्थिक वाढीच्या दराची समस्या ही आहे की या आर्थिक वाढीसोबत नोकऱ्यांमध्ये वाढ होताना दिसत नाही. यामुळे भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या वाढीला 'जॉबलेस ग्रोथ' अर्थात रोजगारविरहीत वाढ म्हटले जाते. पंतप्रधान नरेंद्र मोदींचे एक स्वप्न आहे की भारत जागतिक स्तरावरील विकसित अर्थव्यवस्थाम्हणून पुढे यावा. परंतु यासाठी केवळ आर्थिक वाढीचा दर पुरेसा नाही. तर त्यासाठी गरिबी कमी करून रोजगाराच्या संधी वाढवाव्या लागतील.

कोरोना महामारीचा परिणाम म्हणून भारतातील बेरोजगारीचा वेग वाढत आहे भारतामध्ये बेरोजगारीची आकडेवारी अधिकृतरीत्या जाहीर केली जात नाही. परंतु सेंटर फॉर मॉनिटरिंग द इंडियन इकॉनॉमी (CMIE) ची याविषयीची आकडेवारी आधारभूत धरली जाते. सेंटर फॉर मॉनिटरिंग द इंडियन इकॉनॉमी (CMIE) च्या आकडेवारीनुसार लॉकडाऊनमुळे एप्रिल २०२० मध्ये देशभरात १२ कोटीपेक्षा जास्त लोक बेरोजगार झाल्याचं आढळून आले आहे.<sup>1</sup> या संस्थेने सादर केलेल्या आकडेवारीनुसार देशातील बेरोजगारीचा दर एप्रिल २०२० मध्ये २३.५ टक्के, मे २०२० मध्ये २७.१० टक्के इतका होता तर अर्थव्यवस्था पूर्वपदावर येत असताना हा दर ऑक्टोबर २०२० मध्ये ७ टक्के, नोव्हेंबरमध्ये ७.७५ टक्के आणि डिसेंबरमध्ये ७.९१ टक्के इतका उच्चांकी वर पोहोचला आहे.<sup>3</sup>

<sup>1</sup> कोरोना लॉकडाऊन : भारतातल्या बेरोजगारांची संख्या १२ कोटींवर पोहोचली-निखिल इनामदार बीबीसी ०९/०५/२०२०

<sup>2</sup> कोरोना लॉकडाऊन : भारतातल्या बेरोजगारांची संख्या १२ कोटींवर पोहोचली-निखिल इनामदार बीबीसी ०९/०५/२०२०

<sup>3</sup> तरुणांमध्ये बेरोजगारी का वाढतेय? ऋजुता लुकतुके- बीबीसी मराठी दि. ०१/०२/२०२२